

2.6. Компаративний аналіз тенденцій вищої освіти в контексті виникнення інноваційно-інтегрованих структур

За сучасних умов розвитку світової економіки для більшості центральних банків країн світу пріоритетною метою реалізації власної грошово-кредитної політи

Поширення інноваційно-інтегрованих структур у світі актуалізує питання їх виникнення в Україні, що, в свою чергу, вимагає зміни підходів не лише до господарювання, замінюючи їх більш прогресивними, а й кадрового забезпечення таких утворень. Попередні дослідження [1] про роль університетів в розвитку кластеризації економік країн світу показали, що стан кластерного розвитку країни має тісний зв'язок (0,68) з рівнем конкурентоспроможності університетів цієї країни. Таким чином, поглиблюючи процес глобалізаційних перетворень та перехід до інноваційної моделі економіки, реформування та посилення якісної складової національної системи вищої освіти є необхідним етапом для виникнення інноваційно-інтегрованих структур в Україні та подальшого забезпечення сталого розвитку країни в цілому.

Недаремно, стратегією «Європа 2020» для розумного, сталого та всеохоплюючого зростання, визначено, що одним із трьох пріоритетів є розвиток економіки, заснованої на знаннях, а саме: підвищення якості освіти, посилення результатів досліджень та сприяння інноваціям та трансферу технологій у всьому Європейському Союзі.

Крім того, посилення ролі освіти засвідчує той факт, що протягом останнього десятиліття для більшості розвинених країн світу характерним є зростання інтелектуальної складової в економіці [2, с. 68], що передбачає посилену увагу до сфери вищої освіти в цілому, яка не лише покликана забезпечити країну кваліфікованою робочою силою, а й виступає генератором нових ідей та новацій в економіку.

Аналіз міжнародних компараторів дає змогу оцінити потенціал національної системи вищої освіти та наявні загрози у вимірі відкритого освітнього простору. Адже, політика держави у сфері вищої освіти виступає інструментом забезпечення сталого розвитку шляхом переорієнтації усіх вироблених продуктів освітньо-науковими закладами (випускники, ідеї, технології, ноу-хау тощо) на благо країни і навпаки провокує до відтоку можливих позитивних результатів до зарубіжних країн.

Перш за все, охарактеризувати ступінь конкурентоспроможності систем вищої освіти в міжнародному контексті можна за допомогою рейтингових систем, різноманітність яких є досить широкою. Проте, слід відмітити, що мета оцінки на макрорівні систем вищої освіти характерна лише для двох рейтингових систем, зокрема: рейтинг національних систем вищої освіти Universitas 21 та рейтинг потужності систем вищої освіти QS. Поряд з тим, слід відмітити, що один з них є більш

об'єктивним, адже оцінює не функціонування вищих навчальних закладів, а й середовище, де останні функціонують, тоді як рейтинг QS базується на присутності вищих навчальних закладах у ТОП-ах міжнародних рейтингів університету, таким чином відсутність університету в подібних рейтингах – виключає можливість включення національної системи вищої освіти країни загалом до рейтингу.

З табл. 2.25, спостерігаємо, що країнами-лідерами рейтингу є США (1 позиція з 2013 по 2017 роки), Швейцарія (2013 – 3 позиція; 2014 – 6 позиція; 2015–2017 роки – 2 позиція), Великобританія (2013 – 10 позиція; 2014–2015 роки – 8 позиція; 2016 – 4 позиція; 2017 – 3 позиція), Данія (2013 – 5 позиція; 2014–2016 роки – 3 позиція; 2017 – 4 позиція), Швеція (2013–2014 роки – 2 позиція; 2015–2017 роки – 5 позиція), Сінгапур (2013 і 2015 роки – 9 позиція; 2014 – 10 позиція; 2016 – 8 позиція; 2017 – 6 позиція), Канада (2013 – 4 позиція; 2014 – 3 позиція; 2015 – 6 позиція; 2016 – 9 позиція; 2017 – 7 позиція), Нідерланди (2013–2016 роки – 7 позиція; 2015 – 8 позиція), Фінляндія (2013 – 6 позиція; 2014 – 5 позиція; 2015 – 4 позиція; 2016 – 6 позиція; 2017 – 9 позиція) та Австралія (2013 – 8 позиція; 2014 – 9 позиція; 2015–2017 роки – 10 позиція). Позиція України, у порівнянні з іншими країнами рейтингу, нижче середнього та становила 35 у 2013 та 2017 роках, 42 – у 2014 та 2016 роках та 41 позиція у 2015 році.

Таблиця 2.25

Динаміка позицій країн світу згідно рейтингу національних систем вищої освіти Universitas 21

Країна	2013	2014	2015	2016	2017	Зміна 2017 до 2013	2013	2014	2015	2016	2017	Зміна 2017 до 2013
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
США	1	1	1	1	1	-	100	100	100	100	100	-
Швейцарія	3	6	2	2	2	+1	81,6	81,5	87,1	87,2	86,9	+5,3
Данія	5	3	3	3	4	+1	79,8	82,9	85,3	84,8	83,5	+3,7
Швеція	2	2	5	5	5	-3	85,2	86,7	84,7	82,2	83,4	-1,8
Сінгапур	9	10	9	8	6	+3	76,6	76,3	80,3	80,6	80,8	+4,2
Канада	4	3	6	9	7	-3	80,0	82,9	82,8	79,6	80,2	+0,2
Нідерланди	7	7	7	7	8	-1	78,2	80,4	81,6	81,6	80,0	+1,8
Фінляндія	6	5	4	6	9	-3	79,4	82,2	85,2	82,0	79,9	+0,5
Австралія	8	9	10	10	10	-2	77,2	78,0	77,1	77,6	79,6	+2,4
Австрія	11	12	13	13	11	-	71,8	73,7	74,6	74,7	75,0	+3,2
Бельгія	13	13	11	11	12	+1	71,0	73,1	76,0	75,7	74,2	+3,2
Норвегія	11	11	12	12	13	-2	71,8	75,0	75,3	75,3	73,9	+2,1
Франція	16	18	17	17	18	-2	67,6	68,7	69,3	68,3	67,5	-0,1
Ірландія	18	17	18	19	19	-1	66,8	69,7	68,8	65,2	66,7	-0,1
Італія	29	27	27	29	28	-1	52,1	53,7	54,7	53,8	54,5	+2,4
Словенія	23	25	26	26	28	+5	58,4	59,6	57,0	56,0	54,5	-3,9
Китай	42	35	34	30	30	-12	44,5	48,6	48,5	51,8	52,7	+8,2

Продовження табл. 2.25

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Угорщина	34	29	30	31	31	-3	49,2	52,5	53,4	51,6	50,8	+1,6
Польща	30	31	32	32	32	+2	51,9	50,8	50,7	50,8	50,0	-1,9
Росія	33	35	33	34	33	-	49,5	48,6	50,4	49,1	49,9	+0,4
Чилі	35	33	31	33	34	-1	49,0	49,1	50,9	49,7	49,4	+0,4
Греція	31	32	35	36	35	-4	50,5	50,3	48,0	47,0	47,7	-2,8
Україна	35	42	41	42	35	-	49,0	43,9	43,8	42,1	47,7	-1,3
Словаччина	37	37	36	35	38	-1	47,9	47,9	47,4	47,8	45,9	-2
Сербія	32	34	37	39	39	-7	50,0	48,7	45,9	43,9	44,1	-5,9
Іран	48	49	47	47	48	-	37,2	37,8	39,3	39,7	38,4	+1,2
Індія	49	50	50	49	49	-	36,3	36,8	37,8	38,0	36,7	+0,4
Індонезія	50	48	48	50	50	-	35,3	38,5	38,8	36,9	33,3	-2

Джерело: складено авторами на основі даних [3].

Як бачимо, не дивлячись на те, що позиція 2017 року відповідає позиції (35) 2013 року, абсолютне значення знизилось на 1,3 пункти, з 49,0 до 47,7, що свідчить про наявність негативних процесів в системі вищої освіти та зниження конкурентних позицій у міжнародному вимірі.

Далі, аналізуємо результати ранжування іншим рейтингом – QS Higher Education System Strength Rankings систем вищої освіти країн світу (табл. 2.26). Як зазначено вище, в центрі методики розрахунку потужності національної системи вищої освіти, виступає наявність університетів країни, що аналізується в рейтингу QS World University Rankings. Таким чином, вищезазначений рейтинг у 2016–17 роках включає наступні українські вищі навчальні заклади: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна (382 позиція, у 2015–2016 – в межах 491–500 позицій), Київський національний університет імені Тараса Шевченка (позиція в межах 431–440 рейтингу університетів), Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут» (551–600), Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут» (701+), Сумський державний університет (701+) та Донецький національний університет (701+) [4].

Таблиця 2.26

Порівняльна характеристика позицій та абсолютних балів країн світу відповідно до рейтингу Universitas 21 та QS Higher Education System Strength Rankings

Країна	2016 U21	2016 QS	Різниця позицій	2016 U21	2016 QS	Різниця балів
1	2	3	4	5	6	7
США	1	1	-	100	100	-
Швейцарія	2	12	+10	87,2	74,5	-12,7
Великобританія	4	2	-2	84,3	98,5	14,2
Данія	3	23	+20	84,8	62,1	-22,7
Швеція	5	14	+9	82,2	73,1	-9,1
Сінгапур	8	21	+13	80,6	62,3	-18,3
Канада	9	5	-4	79,6	90,2	10,6

Продовження табл. 2.26

1	2	3	4	5	6	7
Нідерланди	7	7	-	81,6	84,8	3,2
Фінляндія	6	19	+13	82,0	66,9	-15,1
Австралія	10	4	-6	77,6	92,6	15
Австрія	13	29	+16	74,7	49,1	-25,6
Бельгія	11	15	+4	75,7	71,6	-4,1
Норвегія	12	32	+20	75,3	46,6	-28,7
Гонконг	15	20	+5	70,9	66,7	-4,2
Нова Зеландія	14	16	+2	70,9	70,2	-0,7
Німеччина	16	3	-13	70,3	94	23,7
Ізраїль	18	28	+10	67,6	50,1	-17,5
Франція	17	5	-12	68,3	89	20,7
Ірландія	19	-	-19	65,2		-65,2
Японія	20	10	-10	64,2	78,5	14,3
Тайвань-Китай	21	17	-4	62,4	68,1	5,7
Корея	23	9	-14	59,7	80,1	20,4
Іспанія	24	11	-13	58,3	75,3	17
Чехія	22	38	+16	60,0	31,8	-28,2
Малайзія	27	27	-	54,4	52,9	-1,5
Саудівська Аравія	28	36	+8	53,8	36,5	-17,3
Португалія	25	35	+10	56,6	40,3	-16,3
Польща	32	43	+11	50,8	20	-30,8
Росія	34	26	-8	49,1	59,8	10,7
Чилі	33	31	-2	49,7	46,7	-3
Греція	36	41	+5	47,0	24,6	-22,4
Україна	42	45	+3	42,1	16,6	-25,5
Мексика	43	33	-10	41,3	46,2	4,9
Тайланд	44	37	-7	40,7	33,3	-7,4
Індонезія	50	42	-8	36,9	21,7	-15,2

Джерело: складено авторами на основі даних [3; 4].

В результаті, Україна у 2016 році посіла 45 місце серед 50 країн з підсумковим балом 16,6, що на 7,4 бали вище від найнижчого бала рейтингу, місце якого належить Пакистану. Натомість, лідерами рейтингу є наступні країни: США (100 балів), Великобританія (98,5 балів), Німеччина (94 бали), Австралія (92,6 балів), Канада (90,2 бали), Франція (бали), Нідерланди (84,8 балів), Китай (83,5 балів), Південна Корея (80,1 балів) та Японія (78,5 балів).

У табл. 2.26 продемонстровано порівняльну характеристику позиції та їх балів відповідно для кожної країни, що включається рейтингами Universitas 21 та QS Higher Education System Strength Rankings. Аналізуючи табл. 2.26, бачимо, жодна з країн, окрім США (аналогічні лідируючі позиції в обох рейтингах) та Нова Зеландія (різниця в 0,7 балів), має аналогічні бали, навпаки, спостерігаємо, значні відхилення, наприклад: Великобританія (84,3 бали в межах U21; 98,5 бали в межах QS), Данія (84,8 – U21; 62,1 – QS), Швейцарія (87,2 – U21, 74,5 – QS), Швеція (82,2 – U21, 73,1 – QS).

Результати порівняльної характеристики (рис. 2.14) демонструють значне розсіювання у ранжуванні країн, від 2 позицій (Великобританія, Нова Зеландія та Чилі) до 22 позицій (Китай та Аргентина). Аналогічні позиції в обох рейтингах притаманні лише США, Нідерландам та Малайзії. Таким чином, вважаємо за необхідне, відмітити, що методологія того чи іншого рейтингу є визначальною при формуванні позицій, що спричиняє дисонанс для національних систем вищої освіти та державних інституцій, що зобов'язані формувати механізм посилення конкурентних переваг у міжнародному вимірі серед основних стейкхолдерів, адже аби закріпити конкурентоспроможність у глобальному вимірі слід обирати ту чи іншу стратегію, особливо це стосується країн транзитивної економіки, до яких відноситься і Україна, для яких реформування носить не лише інституційний характер, а й стратегічний, адже дає змогу визначити курс країни у перспективі. Проте, в умовах відкритості освітнього середовища, на наш погляд, ступінь фінансування є також вкрай важливим.

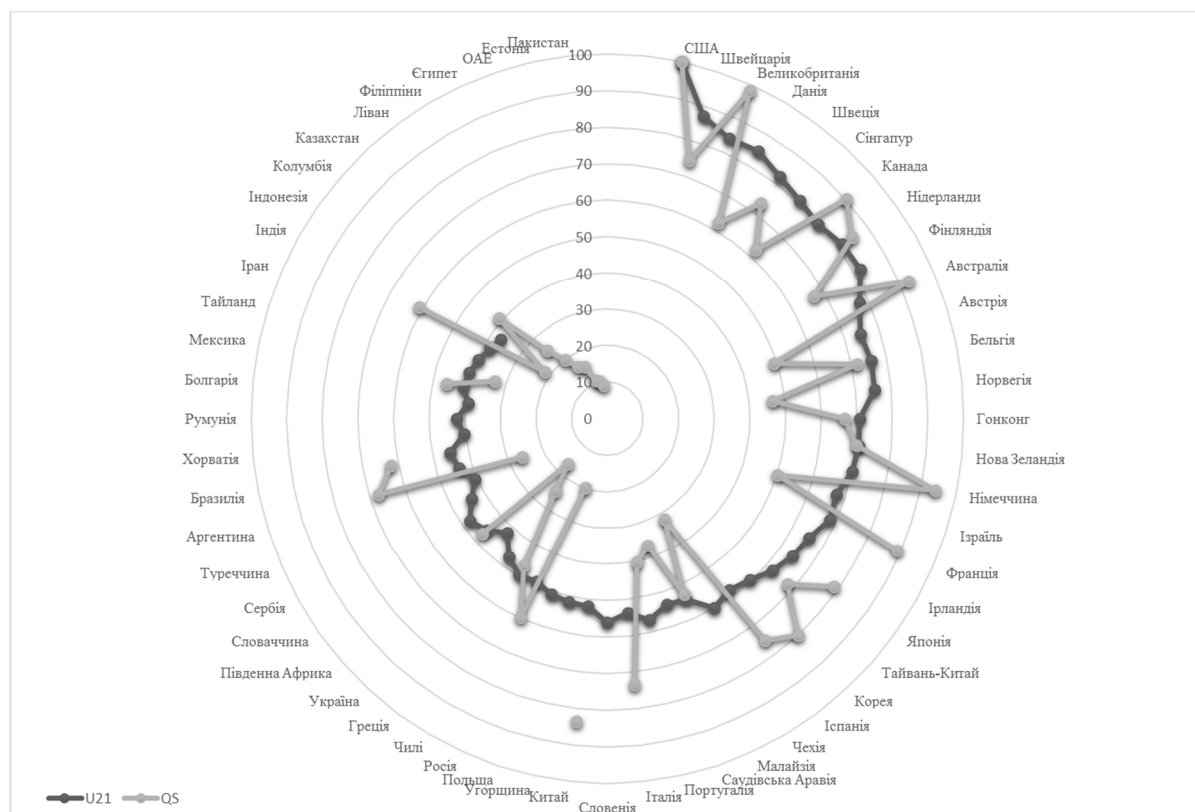


Рис. 2.14. Порівняльна характеристика позицій країн світу відповідно до рейтингу Universitas 21 та QS Higher Education System Strength Rankings
Джерело: побудовано авторами на основі даних [3; 4]

Підтвердженням чого, вважаємо що низькі позиції рейтингу є результатом недостатнього рівня фінансування освітньої галузі, зокрема, фінансування в основному лише захищених статей, що в підсумку де-стимулює розвиток та посилення якісної складової процесу функціонування вищих навчальних закладів – спричиняє відтік мізків за кордон та

знижує потенціальну можливість посилення конкурентоспроможності вищої освіти України.

Для проведення більш детального дослідження системи вищої освіти на макrorівні, необхідно дослідити згадані вище субіндекси міжнародних індексів, що оцінюють стан системи вищої освіти країн світу, в тому числі України.

До найбільш відомих та поширених у світовій теорії та практиці оцінки та компаративного аналізу системи вищої освіти країн світу належать:

Індекс глобальної конкурентоспроможності – глобальне дослідження і супроводжуючий його рейтинг країн світу за показником економічної конкурентоспроможності, який розрахований за методикою Всесвітнього економічного форуму (ВЕФ), заснований на комбінації загальнодоступних статистичних даних і результатів глобального опитування керівників компаній – великого щорічного дослідження, яке проводиться ВЕФ разом з мережею партнерських організацій – провідних дослідницьких інститутів і організацій у країнах, аналізованих у звіті. Дослідження проводиться з 2004 року і в цей час представляє найповніший комплекс показників конкурентоспроможності по різних країнах світу.

Індекс глобальної конкурентоспроможності складений з 113 змінних, які детально характеризують конкурентоспроможність країн світу, що знаходяться на різних рівнях економічного розвитку. Сукупність змінних на дві третини складається з результатів глобального опитування керівників компаній (щоб охопити широке коло факторів, що впливають на бізнес-клімат в досліджуваних країнах), а на одну третину із загальнодоступних джерел (статистичні дані і результати досліджень, що здійснюються на регулярній основі міжнародними організаціями). Всі змінні об'єднані в 12 контрольних показників, що визначають національну конкурентоспроможність. Однією з 12 змінних є компаратор «Вища освіта і професійна підготовка». Далі, вважаємо за необхідне, розглянути безпосередньо динаміку субіндекса для обраних груп країн, в тому числі групи, до якої входить Україна.

Динаміка субіндекса «Вища освіта і професійна підготовка» (ВОПП) Індексу Глобальної конкурентоспроможності (ІГК) в період 2013–2017 роки, показує негативне значення для України (-1) по рейтингу країн світу 2016–2017 рр. у порівнянні з 2015–2016 рр. та значне зниження (-10) позиції у порівнянні з 2013–2014 рр.

Станом на 2017 рік Україна займає 33 місце серед 148 країн, із значенням субіндексу 5,1, що вище ніж значення в аналогічному періоді серед решти країн пострадянського простору та вище аніж значення субіндексів країн Вишеградської групи, за виключенням Чехії, із значенням 5,2 (рис. 2.15), що відповідає 27 позиції рейтингу.

Негативні тенденції спостерігаються і в Фінляндії: з першого місця у 2013 році (6,3 бали (1 місце) змістилася на 2 місце у 2017 році (6,2 ба-

ли), натомість Сінгапур закріпив власні позиції, перемістившись із 2 позиції, яку займав у 2013 році, на 1 позицію, яку очолює з 2015 року по теперішній період. Серед країн Вишеградської групи, зміцнила свої позиції у порівнянні з 2013 роком лише Чехія, перемістившись із 39 на 27 позицію рейтингу в межах субіндексу «ВОПП» ІГК.

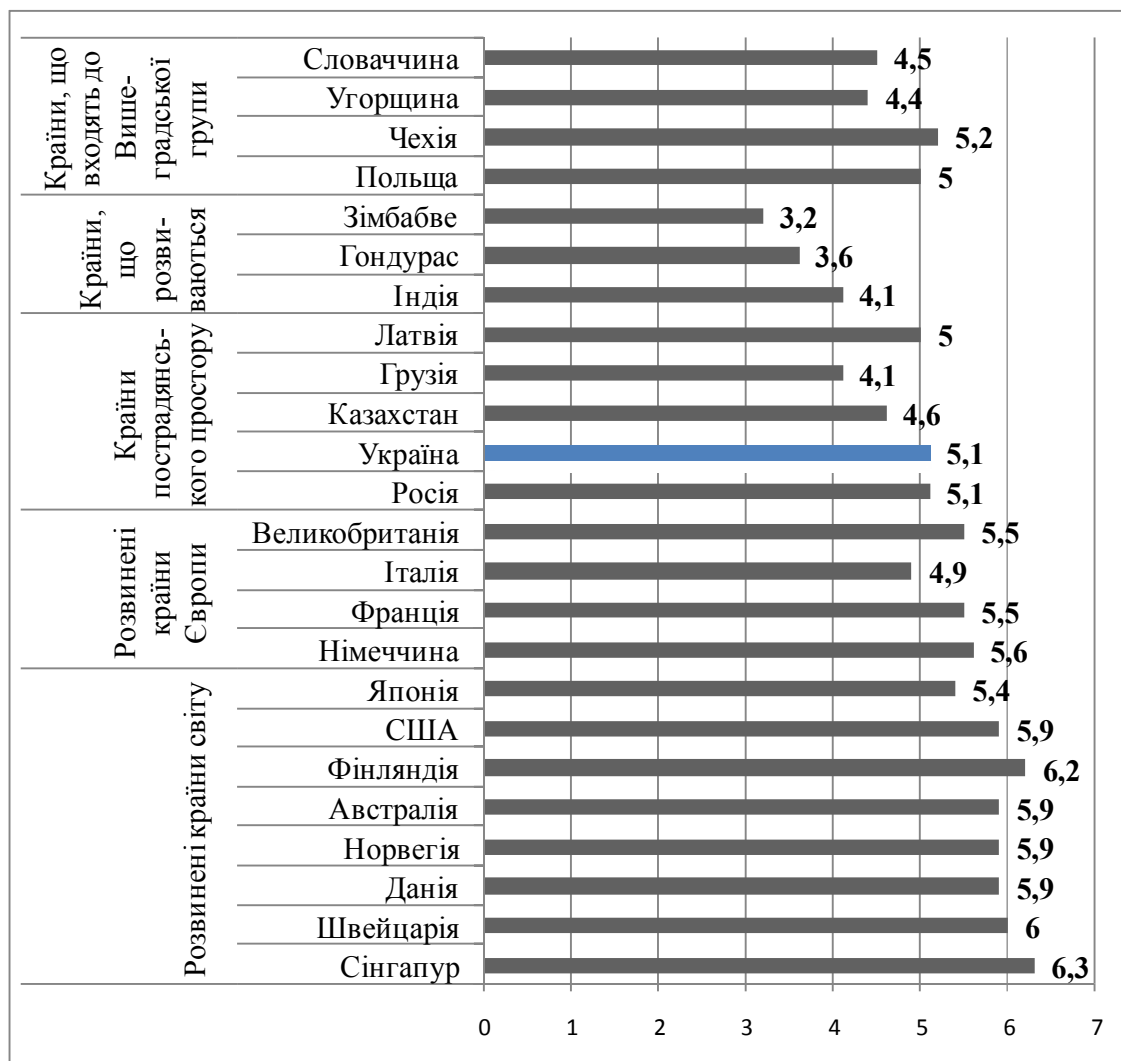


Рис. 2.15. Компаратор «Вища освіта і професійна підготовка» (ВОПП) Індексу глобальної конкурентоспроможності (ІГК) у 2016–2017 рр.
Джерело: *The Global Competitiveness Report 2016–2017 (World Economic Forum)*[5]

Глобальний індекс конкурентоспроможності талантів – щорічне дослідження, яке готує Міжнародна бізнес-школа INSEAD у партнерстві з Adecco Group і Інститутом лідерства людського капіталу (HCLI) Сінгапуру.

Мета даного індексу – оцінити ресурси і зусилля, які країни витрачають на розвиток талантів, а також якість людського капіталу. Сумарний індекс розраховується на основі середнього арифметичного шести критеріїв: ринкові і нормативні умови на ринку праці; шанси для кар’єрного зростання; можливості роботодавців залучати таланти з усьо-

го світу (Індекс приваблювання талантів); здатність утримувати кваліфікований персонал; виробничі навички співробітників і глобальні знання.

Далі, вважаємо за необхідне, проаналізувати один із показників вищого критерію «глобальні знання» – «Навички високого рівня» Глобального індексу конкурентоспроможності талантів, який включає оцінку системи вищої освіти країни.

З рис. 2.16 спостерігаємо, що динаміка показника «Навички високого рівня» (НВР) Глобального індексу конкурентоспроможності талантів (ГІКТ) у 2013–2017 роках, показує негативне значення для України (-15) за рейтингом країн світу 2017 р. у порівнянні з 2016 р, не дивлячись на те, що в абсолютному значенні показник зріс з 34,08 балів до 45,13 балів. Станом на 2017 рік Україна займає 30 місце серед 60 країн, із значенням субіндексу 45,13, що вище ніж значення в аналогічному періоді серед решти країн пострадянського простору, за виключенням Росії, та вище аніж значення показника країн Вишеградської групи.

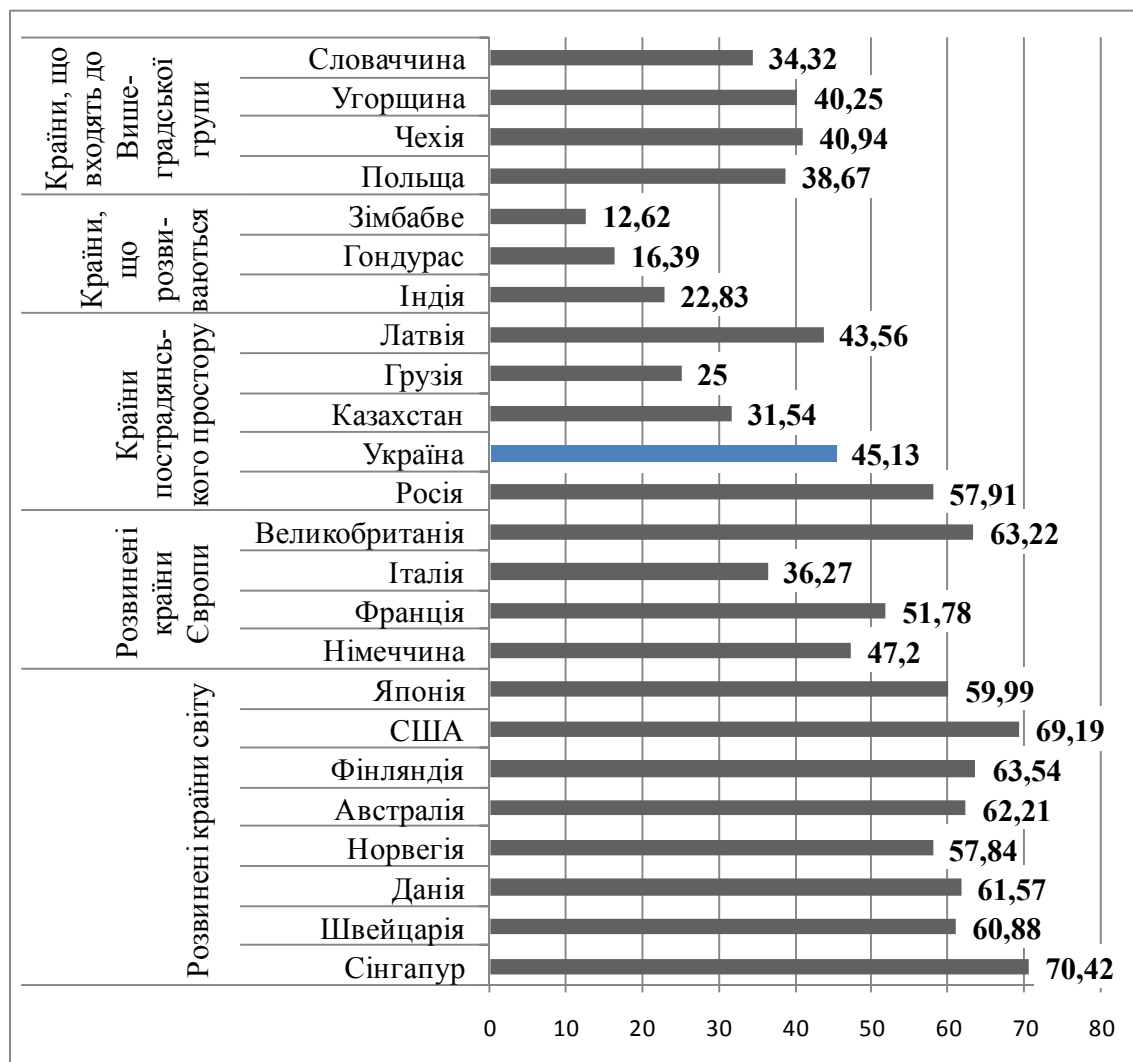


Рис. 2.16. Компаратор «Навички високого рівня» (НВР) Глобального індексу конкурентоспроможності талантів (ГІКТ) у 2017 р.

Джерело: *The Global Talent Competitiveness Index 2017 (INSTEAD)*[6]

Серед країн-лідерів – США, Сінгапур (1 місце) та Фінляндія, при цьому, позиція лідера – Сінгапура, зміцнилась в 2017 році, значення показника зросло з 68,96 до 70,42.

Глобальний індекс інновацій (Global Innovation Index, GII) розраховується з 2007 р. експертами Бізнес – школи INSEAD на базі 142 країн. Автор концепції GII професор Сумітра Дутта наголошує на ключовій ролі інноваційного потенціалу та інноваційної політики країн, в контексті забезпечення їхньої конкурентоспроможності в глобальному середовищі, як провідної рушійної сили сучасних змін, двигуна розвитку та добробуту.

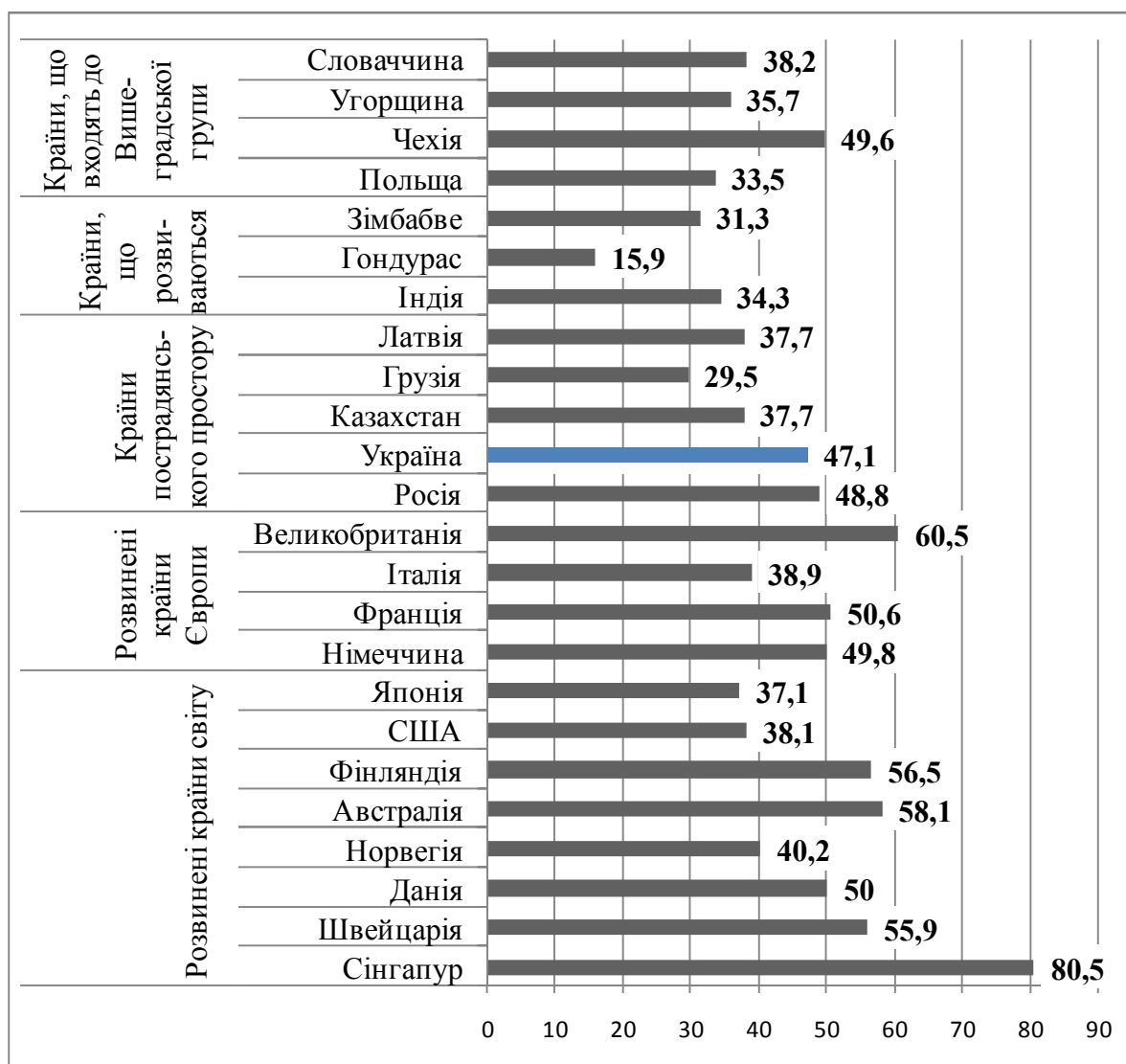


Рис. 2.17. Компаратор «Вища освіта» (ВО) Глобального індексу інновацій (ГІІ) у 2017 р.
Джерело: *The Global Innovation Index 2017 (INSEAD)*[7]

З рис. 2.17 спостерігаємо, що динаміка показника «Вища освіта» (ВО) Глобального індексу інновацій (ГІІТ) у 2013–2017 роках, показує негативне значення для України (-2) за рейтингом країн світу 2017 р.

у порівнянні з 2016 р, не дивлячись на те, що в абсолютному значенні показник не змінився. Станом на 2017 рік Україна займає 26 місце серед 142 країн, із значенням субіндексу 47,1, що вище ніж значення в аналогічному періоді серед решти країн пострадянського простору, за виключенням Росії, та вище аніж значення показника країн Вишеградської групи. Виключенням є лише Чехія, показник якої становив у 2017 році 49,6.

На сьогодні можемо підсумувати, що позиція України згідно останніх міжнародних компараторів є порівняно високою, адже займає 25–35 позиції серед 118–148 країн, що свідчить про значний потенціал у міжнародному вимірі.

Проте, з огляду на інтенсифікацію інноваційного розвитку країн світу та помірно повільний темп таких процесів в Україні, про що свідчить структура економіки та незначна кількість інноваційно-орієнтованих підприємств, а також відсутність широкого поширення інноваційно-інтегрованих структур, зокрема залучення до їх створення вищих навчальних закладів, як осередків інноваційності, актуальною є, в контексті виникнення інноваційно-орієнтованих структур, зміна вимог до національної системи вищої освіти, зокрема:

- зміни в вимогах до випускників: це вже не просто особи, які отримали певний перелік знань в межах навчального курсу, а й особи, які володіють навичками та вмінням продовжувати навчання протягом усього життя (навчання вчитися), можливість самостійного пошуку необхідної інформації з великого масиву та її безпосередній аналіз;

- зміна філософії самої освіти: поширення інтерактивної моделі партнерських взаємовідносин між викладачами та студентами як суб'єкта з суб'єктом на відміну від існуючої «моделі суб'єкт-об'єкт»;

- освітнє середовище, яке надає можливість професорсько-викладацькому складу відігравати роль гіда на шляху «добування знань» в таких університетах;

- послуги вищої освіти поступово зростають унаслідок активізації процесу інтернаціоналізації послуг зі зростанням чисельності іноземних студентів за кордоном;

- університети стають все більш глобальними, що вимагає застосування нових критеріїв якісної оцінки якості у глобальному вимірі;

- система вищої освіти стає не тільки виробником освітніх послуг та нових знань для їх стейкхолдерів (які мають власні центри, потужні наукові центри та лабораторії, до роботи яких можуть залучатися студентів таких університетів), а також їх споживачем шляхом створення потужних дослідницьких центрів у таких університетах, які б активно залучалися до впровадження інновацій у різних сферах економіки та інноваційної діяльності;

- розширюється привабливість освітніх хабів;

- технології стають дедалі важливішими для освіти в усьому світі;

– кооперація в освітньому середовищі шляхом створення консорціумів стає все більш поширеним явищем;

– зміна принципу регулювання сфери вищої освіти державою, оскільки конкуренція між вищими навчальними закладами зростає через відсутність кордонів в освітньому середовищі;

– необхідність залучення університетів до проектної діяльності, спрямованої на вирішення як національних, так і глобальних проблем країн світу.

Вищеперераховані трансформації покликані якісно реформувати сферу вищої освіти в Україні, адже, як свідчать отримані розрахункові результати попереднього дослідження, підвищення на 1 бал рейтингової позиції університетів (мається на увазі позиції національної системи вищої освіти, оціненої системою міжнародного ранжування) призведе до активації розвитку інноваційно-інтегрованих структур в країні, зокрема на 0,34 пункти кластерного розвитку [1] (мається на увазі міжнародного індексу стану кластерного розвитку країни в цілому).

Для економіки України, яка знаходиться на етапі економічної інтеграції, поширення інноваційно-інтегрованих структур є першочерговою основою посилення конкурентоспроможності національної економіки як одного з найбільш ефективних механізмів трансферу науково-дослідних розробок у нові продукти чи послуги [8]. Оскільки між ступенем розвитку кластерів та конкурентоспроможністю країни існує сильна кореляція, а це означає, що країни з більш високим рівнем кластеризації – країни з більш сильною економікою, тобто більш високим рівнем національної конкурентоспроможності [9].

Отже, виникнення інноваційно-інтегрованих структур є одним із найбільш ефективних чинників підвищення конкурентоспроможності країни. Насамперед, аспект кластеризації території є актуальним для країн з перехідною економікою та країн, що розвиваються, для підвищення економічного багатства в цілому, особливо в епоху 4-ї промислової революції, де нововведення стають унікальним інструментом їх реалізації. Оскільки поширення розвитку інноваційно-інтегрованих структур може суттєво стимулювати інноваційні заходи та продуктивність підприємств, в результаті чого зростатиме додана вартість та ВВП країни загалом.

Таким чином, сфера вищої освіти є невід’ємною складовою виникнення та поширення інноваційно-інтегрованих структур, зарубіжний досвід функціонування яких [10] засвідчує їх позитивний вплив на економіку країни в цілому та, в результаті, підвищення її соціально-економічного рівня. Тому реформування національної системи вищої освіти, зміна механізмів регулювання та переорієнтація концептуальних засад її стратегічного розвитку мають передбачати необхідність та ключове значення вищої освіти у призмі актуалізації моделі потрійної спіралі.

Список використаних джерел

1. Levchenko O. M. The Role of Universities in Cluster development of Countries' Economy / O. M. Levchenko, I. O. Tsarenko // Central European Conference in Finance and Economics (CEFE2017), Technical University of Košice, 2017.
2. Інноваційний вимір розвитку вищої освіти України: сучасний стан та перспективи : монографія / за заг. ред. О. М. Левченка. – Кіровоград : Ексклюзив-Систем, 2016. – Ч. I. – 580 с.
3. Universitas 21 is the leading global network of research-intensive universities [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.universitas21.com/>
4. QS Higher Education System Strength Rankings 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.topuniversities.com/system-strength-rankings/2016>
5. The Global Competitiveness Report 2016–2017 [Електронний ресурс] / K. Schwab // World Economic Forum, 2016. – 400 p. – Режим доступу: www.weforum.org/gcr.
6. The Global Talent Competitiveness Index 2017 [Електронний ресурс] / B. Lanvin // INSEAD, 2016. – 359 p. – Режим доступу: http://www.gtci2017.com/documents/GTCI_2017_web_r3.pdf.
7. The Global Innovation Index 2017 [Електронний ресурс] / S. Dutta, B. Lanvin, S. Wunsch-Vincent // Cornell University, INSEAD, and WIPO, Ithaca, Fontainebleau, and Geneva, 2017. – 433 p. – Режим доступу: www.globalinnovationindex.org.
8. Левченко О. М. Інноваційно-інтегровані структури в сучасній економіці: їх класифікація [Електронний ресурс] / О. М. Левченко, О. В. Ткачук, І. О. Царенко // Ефективна економіка. – 2017. – № 10. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5791>.
9. Levchenko O. The impact of cluster development on the countries' national competitiveness [Електронний ресурс] / O. Levchenko, O. Tkachuk, I. Tsarenko // Science and Education a New Dimension. Humanities and Social Sciences. – 2017. – V (23), Issue 139. – P. 90–93. – Режим доступу: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/handle/123456789/7155>.
10. Левченко А. О. Зарубіжний досвід функціонування кластерних утворень та шляхи його використання в Україні [Електронний ресурс] / А. О. Левченко, І. О. Царенко // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки : зб. наук. пр. – Кропивницький : ЦНТУ, 2017. – Вип. 31. – С. 71–79. – Режим доступу: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/handle/123456789/6885>.